

MARTIN DE VliegHERE

**«Wij verkiezen een Führer. De economische oorzaken
van racisme en oorlog in de twintigste eeuw»**

Leuven, Uitgeverij Van Halewijck, 1996, 206 p.

De Gentse moraalfilosoof Martin de VliegHERE (1963) heeft enige bekendheid verworven met zijn felle stellingnames tegen de moderne sociale verzorgingsstaat en tegen het economisch denken dat daaraan ten grondslag ligt, met name de leer van John M. Keynes. In dit boek werkt hij zijn radicaal-liberalistisch credo uit in een aanval tegen zowel de gematigde verdedigers van de gemengde economie als tegen de revolutionaire tegenstanders ervan die het kapitalisme willen omverwerpen. Sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog is in zijn ogen een consensus ontstaan in het economisch denken waaraan in de politieke en academische wereld nauwelijks nog wordt getornd. Kern van deze consensus is het geloof dat de overheid een anticyclisch beleid moet voeren om het economisch proces en de sociale gevolgen ervan te corrigeren. In het beeld van de maakbaarheid van de samenleving vindt deze consensus dus zijn hoogste toepassing. Volgens de auteur berust de besturing van de maatschappij op een gevaarlijke illusie omdat het leidt tot de ontregeling van sociale zelfregulatie.

Het boek bestaat uit vier delen, waarvan in feite enkel het laatste hoofdstuk tege-

moet komt aan de verwachtingen die door de titel worden gewekt. De eerste twee hoofdstukken zijn een cultuurfilosofische beschouwing over het mysterie van de moderne samenleving en de wijze waarop de mens- en cultuurwetenschappen daarmee plegen om te gaan. Achterliggende gedachte is dat het marktsysteem als een soort levend organisme geen manipulatie verdraagt. In deze visie zijn vrijheid en gelijkheid geen rivaliserende maar juist complementaire waarden. In een derde hoofdstuk wordt John M. Keynes helemaal van zijn voetstuk gehaald. Hij wordt verantwoordelijk geacht voor de “teloorgang van de economische wetenschap”.

In een vierde hoofdstuk beschrijft De Vlieghe het economisch beleid van de nationaal-socialisten als de ultieme consequentie van het keynesianisme. Regulering, staatsinterventie en autarchie moesten onvermijdelijk uitmonden in de totalitaire variant van de economische consensus. Het Derde Rijk wordt ontmaskerd als de moderne verzorgingsstaat in zijn meest naakte gedaante. Het nationaal-socialisme was niets meer dan een nationalistische variant van socialistische dogma's. Racisme en oorlog vloeien in die zin onafwendbaar voort uit de afschaffing van de vrije markt en de sociale afscherming van de eigen volksgemeenschap. In de lijn van De Vliegheres gedachtegang heeft dat ook praktische gevolgen voor de bestrijding van extreem-rechts. Humanistische politici en intellectuelen die het eigen sociale programma willen opwerpen als alternatief voor extreem-rechts, beseffen niet dat deze strategie tot mislukken gedoemd is, omdat

beide in principe dezelfde doelstellingen nastreven. Gematigd socialisme kan geen dam opwerpen tegen extreem socialisme, schrijft De Vlieghe en hij bedoelt met dit laatste fascisme. Het keynesianisme is daarvan, volgens hem, een uitstekende illustratie. Als men de leer van Keynes toepast zonder de totalitaire consequenties erbij te nemen, moet men steeds terugkrabbelen. Ook gematigde liberalen en conservatieven bieden geen weerwerk tegen de economische consensus van de twintigste eeuw.

Martin De Vlieghe heeft een intelligent maar zeer politiserend boek geschreven. Het is een leidraad voor wie vanuit een radicaal-liberaal perspectief wil argumenteren. Het is natuurlijk weinig genuanceerd voor historici die zich in de 'braune Revolution', het 'moderne' karakter en de sociale politiek van het nationaal-socialisme willen verdiepen.

Georgi Verbeeck

1 *Points Critiques*, n° 60, VIII-IX.1997.